

A dark blue vertical bar runs down the left side of the page. A blue arrow-shaped graphic points to the right from the bar, containing the year 2020.

2020

Helyi tanterv

Hon-és népismeret

5. évfolyam

Several thin, curved lines in shades of blue and grey originate from the bottom left corner and sweep upwards and to the right, creating a decorative, organic feel.

VESZPRÉMI CHOLNOKY JENŐ
ÁLTALÁNOS ISKOLA

Hon- és népismeret

Heti és éves óraterv

évfolyam	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
5.	1 óra	34 óra

A tematikai egységek áttekintő táblázata

A NAT, a kerettantervi és a helyi tantervi témakörök illeszkedése, az órakeret felosztása témakörönként

A NAT fő témakörei:

1. Az én világom: Családunk története; Szomszédság, rokonság; Az én városom, falum; A hazai táj. Helytörténet, helyi hagyományok, nevezetességek; Gyermek- és diákélet a múltban.
2. Találkozás a múlttal: Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban; A paraszti ház és háztartás. Népi mesterségek; A hétköznapok rendje (életvitel, étkezési szokások, ruházat-népviselés); Jeles napok, hagyományos népi és vallási ünnepi szokások; Hitélet és közösségi élet falun és városban; Az emberi élet meghatározó állomásai; Szórakozás a múltban falun és városban.
3. Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink: Az ősi magyar kultúra hagyatéka; Magyarok a Kárpát- medencében és Moldvában; Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok; A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája és hagyományai (pl.: roma/cigány népismeret elemei); Természeti és épített örökségünk; Hungarikumok; A magyar tudomány és kultúra eredményei és hatásai a világban.

5. évfolyam

	Helyi tantervi témakör címe	NAT témakör	Órakeret
1.	Az én világom	1.	6 óra
2.	Találkozás a múlttal	2.	20 óra
3.	Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	3.	8 óra
	Az éves óraszám		34 óra

Taneszközök

Dr. Baksa Brigitta: Szülőföldünk. Hon- és népismeret tankönyv 5. évfolyam NT 11556/T

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a Kárpát-medence, a magyar nemzet és a Magyarországon élő népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti a közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékeinek megismerésére, a különböző kultúrákat, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatait a legegyszerűbb és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárházai. Megértik, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része.

A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulóknak, hogy először minden népnek a saját hagyományait, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután a nemzetiségek, a szomszéd és rokon népek, valamint a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető vagy az élő néphagyományok gyűjtésére. Lehetőséget biztosít a Határtalanul! programban történő részvétel néprajzi megalapozásához. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, erősíti a hagyományőrzést, kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.

A tananyag témakörei az ismeretek egymásra épülésével, rendszerben történő megjelenítésével lehetővé teszik, hogy a tanulók megismerjék, megértsék a hagyományos gazdálkodó életmód szemléletét, amely a természettel való harmonikus együttélésre alapult, valamint a polgári értékeken alapuló városi életforma sajátosságait is. Mintát kapnak a közösségi életforma működésére, az egymásnak nyújtott kölcsönös segítség megvalósítható formáira. Részesei lehetnek a játékok segítségével történő nevelés folyamatának, amely életkori sajátosságaiknak megfelelően nyújt mintát a családon belüli szerepek, feladatkörök elsajátítására.

A tantárgy tanulási eredményeinek követésére a fejlesztő szöveges értékelés is alkalmazható a Nat-ban meghatározott szabályok szerint. Fontos szerepet kap az önértékelés, a társak értékelése, a csoportban történő reflektív értékelés, amelynek alapját képezi többek között az önálló ismeretsajátítás keretében végzett gyűjtőmunka, forráselemzés, illetve a kooperatív tevékenységekben való részvétel is.

Összegző értékelés a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően alkalmazható (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) a témakörökhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítását ellenőrző feladatsorok esetében, amelyek nem tanórán teljesítendő felmérések, hanem otthoni kutatómunkára, az ismeretek önálló alkalmazására épülő, a tanulási motivációt élénkítő feladatok.

A hon- és népismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló egyéni tanulási utakon, belső motivációval, önszabályozó stratégiák alkalmazásával jut el a nemzeti múlt, a szülőföld értékeinek megismeréséhez, a hagyományos népi élet és a népszokások megismeréséhez, a táji jellegzetességek felfedezéséhez. Az aktív tanulást önállóan, valamint másokkal is együttműködve alkalmazza céljai megvalósítása érdekében. Tanári iránymutatással, segítséggel képes a hiteles források feldolgozására, a lényegkiemelésre. Mások véleményének, egyéni tapasztalatainak megismerésével fejlődik vitakultúrája, hálózati csoportos tanulási képessége.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló saját tapasztalatainak megosztása, önállóan gyűjtött információinak közvetítése, vitahelyzetekben való megszólalása, érvelése során a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza anyanyelvi kompetenciáit, tanult viselkedési mintáit. Az információcseré változatos területeken valósulhat meg, a hagyományos auditív és vizuális csatornák mellett a digitális lehetőségek alkalmazásával. Kommunikációközpontú helyzetgyakorlatokban, játékszituációkban (színjátékszerű népszokások, köszöntők, mondák, mesék, népdalok, népi játékok, mondókák) alkalmazni tudja az elsajátított kötött nyelvi formájú és improvizatív szövegeket.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez a könyvtári dokumentumok mellett forrásként használja az elektronikusan elérhető szakirodalmat, képgyűjteményeket (múzeumok online adatbázisait). Digitális kompetenciáit változatos helyzetekben és szerepekben, önállóan és másokkal is együttműködve, céljai megvalósítása érdekében tudja alkalmazni. A digitális kultúra tantárgy keretében elsajátított ismereteit felhasználva mutatja be a választott témát.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló elsajátítja a hon- és népismeret alapfogalmait; információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Összehasonlítja a természeti környezet által meghatározott életmódbeli különbségeket, a közösségi szerepeket, a kölcsönös segítségnyújtáson alapuló társas munkavégzés jelenségeit, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló érveit, gondolatait, véleményét szabadon kifejti, ugyanakkor nyitott a pedagógus útmutatásaira, társai észrevételeire, amelyek hatására álláspontját rugalmasan kezeli, korábbi döntéseit felülbírálja, módosítja. Fejlődik, alakul az önismerete-énképe, nyitottá válik a másik ember élethelyzete iránt. A társas tanulás folyamatában együttműködve gyűjt információkat, elemez forrásszövegeket, készít bemutatókat, megosztja véleményét, érvel álláspontja mellett. Aktívan részt vesz a köszöntők vagy színjátékszerű népszokások élményszerű elsajátításában, bemutatásában.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló megtanulja értékékként kezelni, hogy saját gondolatai kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján tudja megvalósítani. Önállóan és a társaival történő együttműködés során alkotója lesz a felfedezett lokális értékeket bemutató leírásoknak, képi illusztrációknak, maketteknek. Kreatív alkotásokat tud létrehozni, valamint alkalmazza a művészi önkifejezés elemeit a tanult népművészeti motívumok és alkotások segítségével a szülőföld értékeinek megörökítése során. Az elsajátított köszöntők, dramatikus népszokások, népdalok, népi játékok megjelenítésében törekszik a hagyományhű előadásmód megtartására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló nyitottá válik a foglalkozások, mesterségek megismerésére, a munkavégzésben rejlő fejlődési folyamatok, az alkotó tevékenység személyiségfejlesztő hatásának felismerésére. Fejleszti kreativitását, képzeletét, problémamegoldó és mérlegelő gondolkodását a megismert hagyományos munkafolyamatok saját korának munkafolyamataival történő összehasonlító elemzése során. A tanuló felelősséget érez munkavégzésének eredményéért és minőségéért, értékesnek tartja a másokkal való együttműködést.

5. évfolyam

A hon- és népismeret tantárgy a régebbi korok – különös tekintettel a 19-20. század fordulójára – jellemző városi és falusi életet mutatja be, középpontba helyezve a mindennapi tevékenységeket, az ünnepi szokásokat, valamint ezek táji eltéréseit. Ennek a tanulási folyamatnak a lokális értékek megismerése ad keretet. A szülőföld honismereti, népismereti jellemzőiből kiindulva körvonalazódik a magyar népi kultúra sokszínű világa, majd ismét visszatér a szülőföldhöz. A tanév során megszerzett sokféle tudás és tapasztalat tükrön keresztül nyílik lehetőség a helyi értékek, hagyományok újbóli értelmezésére.

A tananyag épít az általános iskola korábbi évfolyamain tanult magyar nyelv és irodalom, ének-zene, vizuális kultúra, valamint testnevelés tantárgyakban megjelenő népköltészet, népzene, népművészet és néptánc ismeretekre. A tanulók előzetes tudásának figyelembevételével bővíti tovább a népi kultúra területeit. A rendszerbe foglalt ismeretanyag támogatja a meglévő tudáselemek aktivizálását, az új ismeretek rögzítését.

A tananyag központi eleme a néphagyományok élményszerű megismerése, amelyben a tanulók cselekvő és alkotó módon vesznek részt, tapasztalati úton és személyes élményeken keresztül is jutnak el az elméleti ismeretekig, az összefüggések meglátásáig. A tanulói munkaformák között kiemelkedő szerepet kap a kooperatív csoportokban történő együttműködés. A pedagógusnak a tanulási folyamat koordinálása mellett törekednie kell az önszabályozó tanulás kiépítésére, a belső motiváció növelésére, melyben fontos szerepet játszik a személyes érintettség. Ezért minden témakörben jelentős szerepe van a tanulók önálló gyűjtőmunkájának és az erre épülő tudásmegosztási gyakorlat erősítésének, a prezentációs készség fejlesztésének.

Egy-egy témakör komplex megismerése, élményszerű feldolgozása megvalósítható témahetek, tematikus hetek vagy projektnapok keretében is, amelyek lehetővé teszik az ismeretek többféle kontextusban történő vizsgálatát.

Ajánlott témák témahetek, tematikus hetek, projekt napok:

- 1./ A lokális értékek felfedezése: Szülőföldünk értékei
- 2./ A közösségi élet működésének megismerése. Pl. Közösségi alkalmak: társas munkák, vásár
- 3./ Ünnepek a családban és a közösségben: Pl. Karácsonyi népszokások
- 4./ Hungarikumok

A tanév során legalább egy alkalommal ajánlott ellátogatni a helyi vagy a közelben elérhető tájházba vagy szabadtéri néprajzi múzeumba, hogy a tanulók autentikus környezetben találkozzanak a tárgyi kultúrával, és külső szakértői tudás igénybevételével részt vehessenek múzeumpedagógiai foglalkozáson.

A hon- és népismeret kötelező tantárgy, amely az 5–8. évfolyamok valamelyikén, legalább egy tanéven keresztül heti egy óra keretében jelenik meg. Iskolánkban az 5. évfolyamon történik a teljesítése.

A hon- és népismeret tantárgy alapóraszám: 34 óra.

1. TÉMAKÖR: Az én világom

ÉVES ÓRASZÁMA: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megtapasztalja a legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzését;
- megismeri a közvetlen környezetében található helyi értékeket, felhasználva a digitálisan elérhető adatbázisokat is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	TEVÉKENYSÉGEK	ELVÁRT EREDMÉNY
<ul style="list-style-type: none"> – A családtagok, a közösség emberi értékei iránti érzékenység fejlesztése – Ok-okozat összefüggések felismertetése – Kommunikációs készség fejlesztése – Az önálló ismeretszerzés erősítése – Hagyományos szerepek megismertetése a családban. – A nemzedékek közötti távolság csökkentése – Az önálló ismeretszerzésben való jártasság növelése – Ismeretek megosztási készségének fejlesztése – Véleményalkotás gyakorlatának erősítése – Családi történetek, családfa – Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések – A település jellegzetes mesterségei – Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái – A lakóhely épített és természeti környezetének adottságai, helytörténete, néphagyományai	<ul style="list-style-type: none"> – Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával – Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából. A megismert családi történetek megosztása – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel – A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása, családi időszak készítése – A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása krónikáirással. – A közvetlen környezet értékeinek feltárása páros vagy csoportmunkában. Az emlékhelyek gondozása.	<ul style="list-style-type: none"> – nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására; – megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait; – önálló néprajzi gyűjtés nyomán, digitális archívumok tanulmányozásával bemutatja szülőföldje hagyományos értékeit.

FOGALMAK	család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság
-----------------	---

2. TÉMAKÖR: Találkozás a múlttal

ÉVES ÓRASZÁMA: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érdeklődő attitűdjével erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet.
- érvekkel tudja alátámasztani, hogy a természet kínálta lehetőségek felhasználásának elsődleges szempontja a szükségletek kielégítése, a mértéktartás alapelveinek követése.
- megismeri a gazdálkodó életmódra jellemző újrahasznosítás elvét, és saját életében is törekszik ennek megvalósítására.
- tevékenyen részt vesz a kooperatív csoportmunkában zajló együttműködő alkotási folyamatban, digitális források közös elemzésében;
- a feladatok vállalásánál mérlegel, hogy melyek felelnek meg legjobban személyiségének, többféle intelligenciájának.

FEJLESZTÉSI ISMERETEK	FELADATOK ÉS	TEVÉKENYSÉGEK	ELVÁRT EREDMÉNY
<ul style="list-style-type: none"> – Ok-okozat felismertetése – Kommunikációs fejlesztése – Az önálló ismeretszerzés erősítése – A környezettudatos szemlélet fejlesztése – Az életmódot befolyásoló természeti megismerésének bővítése – A változások felismerésének erősítése 	<ul style="list-style-type: none"> összefüggések készség ismeretszerzés szemlélet befolyásoló tényezők felismerésének 	<ul style="list-style-type: none"> – néprajzi tematikájú kiállítás megtekintése (Bakonyi-ház, Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum) – A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések ábrázolása térképen. Egy-egy tájegységhez kapcsolódó háztípus grafikus ábrázolása 	<ul style="list-style-type: none"> – megbecsüli az idősebb családtagok tudását, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére, elfogadására; – ok-okozati összefüggést állapít meg az eltérő természeti környezet és a különböző tájakon élő emberek eltérő életmódja között.

<ul style="list-style-type: none"> – A szerepbe lépés képességének fejlesztése A paraszti háztartás – Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése – A lakókörnyezet funkciójának megértése – Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése – A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házainak külső jellegzetességei, táji különbségei – A konyha és az ételkészítés eszközei – A szoba berendezése, bútorzata – A családon belüli munkamegosztás Ünnepek, jeles napok – A keresztény ünnepek a népi hagyományokban: – Őszi jeles napok, ünnepek – Karácsonyi ünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások – Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások – Nagyböjt, böjti játékok, húsvéti ünnepkör szokásai – Májusfaállítás, pünkösdi szokások – Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok, – A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben – Keresztelő, népi játékok, gyereklakodalom – Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai 	<ul style="list-style-type: none"> – Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztás összehasonlítása a mai kor feladataival: heti munkaterv készítése saját, családon belüli feladatokkal, a munkaterv egy-egy kiválasztott elemének előadása – Népi játékok élményszerű elsajátítása: sport jellegű, mozgásos játékok, párválasztó játékok megtanulása és eljátszása – A különböző jeles napokhoz, keresztény ünnepi szokásokhoz kapcsolódó prezentáció készítése – A kalendáriumi szokásokhoz kapcsolódó szokásokról, tevékenységről előadás készítése pl. termés- (pl. lucabúza ültetés), férj- (pl. András napi böjtölés), időjárásjóslás (pl. hagymakalendárium); – Képzelt élménybeszámoló készítése egy, a szűkebb vagy tágabb lakóhelyhez kapcsolódó hagyományos közösségi, ünnepi alkalomról – A fonó, a kukoricafosztó vagy egyéb a társas munka szokásainak dramatikus feldolgozása a kapcsolódó játékok felelevenítésével, meséléssel, közös énekléssel – Vásári életképek bemutatása plakát vagy képregény készítésével – Az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások néhány jellegzetességének összehasonlítása a mai korral irodalmi szemelvények alapján 	<ul style="list-style-type: none"> – megállapításaiban rámutat a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejére; – szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján önálló előadásokat hoz létre, csoportos szerepjáték során reprodukálja a megismert szokásokat; – meghatározott helyzetekben önálló véleményt alkot, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> – A lakodalom, lakodalmi szokások Életmód – A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük – A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok – Hétköznapi és ünnepi viselet – Hagyományos paraszti ételek – A népi táplálkozás jellemzői – A gazdálkodó ember legfontosabb munkái – Gyermekjátékok – A városi életforma sajátosságai és változásai a 19-20. században – <i>A diákélet jellemző pillanatai a 19-20. században</i> (abban az esetben ajánlott, ha a tantárgy a 8. évfolyamon kerül megszervezésre) 	<ul style="list-style-type: none"> – A szülőföld vagy egy választott táj jellegzetes népviseletének megismerése eredeti ruhadarabok, fotók vagy múzeumlátogatás segítségével. – A hétköznapi viselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása – A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése heti étrend készítésével. – Gyermekmondókák gyűjtése – <i>Egyéni gyűjtőmunka</i> 	
<p>FOGALMAK</p>	<p>jurta, veremház, egysejtű ház, többosztagú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, sparhelt, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás;</p> <p>ünnep, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösödölés, pünkösdikirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, pásztorünnep, búcsú, gyereklakodalom, leányélet, legényélet, lakodalom;</p> <p>szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorokodás, fonás, szövés, fonó, ing, gatyka, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, körjáték, utánzó játék, eszközös játék, sport jellegű játék, gyermekfolklor, népi játék, kávéház, kaszinó, „korzózás”, polgár, munkás, értelmiség, keresztelő</p>	

3. TÉMAKÖR: Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink

ÉVES ÓRASZÁMA: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önálló néprajzi gyűjtés segítségével, digitális archívumok tanulmányozása nyomán be tudja mutatni a néprajzi tájak jellemzőit;
- helyszínekhez kötött példákat tud mondani hazánk természeti értékeire, épített örökségekre;
- nyitottá válik a hazánkban élő nemzetiségek kultúrája iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	TEVÉKENYSÉGEK	ELVÁRT EREDMÉNY
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitástudat erősítése – A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek megismertetése – Az önálló ismeretszerzés támogatása – Ismeretek megosztási készségének fejlesztése – Véleményalkotás gyakorlatának erősítése – Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében – Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői – Erdély és Moldva hon- és népismereti, néprajzi jellemzői – A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken – A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai – Természeti kincseink, az épített környezet értékei	<ul style="list-style-type: none"> – A határon túli magyarlakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájainak azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő néprajzi csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely), nemzetiségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát) megnevezése – Egy-egy határon túli tájegység legfontosabb természeti kincseinek, épített örökségének, népszokásainak feldolgozása plakátkészítéssel csoportmunkában – Képek gyűjtése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetéről, népművészetéről, hagyományokról. – Képek gyűjtése a világörökség részét képező, illetve a magyar szellemi kulturális örökség helyszínekről, nemzeti parkokról, hungarikumokról – Világhírű magyar művészek és tudósok bemutatása, lehetőség szerint prezentációk, digitális tartalmak segítségével	<ul style="list-style-type: none"> – meglátja az összefüggést a szülőföldhöz kötődés kialakulása és a lokális értékek megismerése között – életkorának megfelelő önálló alkotás keretében megjeleníti a magyar tudomány és kultúra eredményeit, a hungarikumokat; – tiszteletben tartja más kultúrák értékeit.

<ul style="list-style-type: none"> – A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban – A hungarikumok 	<ul style="list-style-type: none"> – A lakóhely nevezetes épületeinek, jeles szülötteinek bemutatása 	
<p>FOGALMAK</p>	<p>néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség</p>	

Értékelés

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek.

Formái:

- szóbeli felelet,
- feladatlapok értékelése,
- tesztek, dolgozatok osztályozása,
- órai munka értékelése
- szorgalmi feladatok elismerése
- projektmunka, prezentáció elismerése
- rajzok készítése,
- gyűjtőmunka elismerése,
- prezentáció készítése előre megadott szempontok szerint,
- múzeumlátogatási tapasztalatok előadása

Tanév végére elsajátítandó minimumkövetelmény, témakörönként

Az én világom	<p><u>Fogalmak:</u> család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság</p> <ul style="list-style-type: none"> - Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával
Találkozás a múlttal	<p><u>Fogalmak:</u> jurta, veremház, egysejtű ház, többosztagú ház, , munkamegosztás; ünnep, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, regölés, kiszehajtás, húsvét, májusfaállítás, pünkösödölés, pünkösdikirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, búcsú, leányélet, legényélet, lakodalom;</p> <p>szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorkodás, fonó, , ünnepi viselet, kenyérsütés, vásár, körjáték</p> <ul style="list-style-type: none"> - A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések ismerete - Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztásának bemutatása - A különböző jeles napokhoz, keresztény ünnepi szokásokhoz tartozó hagyományok ismerete
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	<p>Fogalmak: néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség</p> <ul style="list-style-type: none"> - A határon túli magyarok lakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájainak azonosítása térképen - Választott világhírű magyar művész vagy tudós bemutatása - Hungarikumok felsorolása